

Jaarverslag Meldpunt Wetenschappelijke Integriteit 2021

26 januari 2022

1. Voorwoord

Op 30 oktober 2013 is het Meldpunt Wetenschappelijke Integriteit NWO (hierna: het Meldpunt) ingesteld. Bij dit Meldpunt kunnen (via het e-mailadres meldpuntintegriteit@nwo.nl) klachten worden gemeld over personen die projectleider zijn (geweest) of werkzaam zijn (geweest) op een (deels) door NWO gefinancierd onderzoeksproject. NWO is medeoprichter van en aangesloten bij het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI), waar betrokken partijen desgewenst terecht kunnen voor een extern advies over het aanvankelijk oordeel over een klacht.

Het Meldpunt van NWO treedt, op grond van daartoe strekkende afspraken, ook op als meldpunt voor klachten betreffende onderzoek dat (mede) door ZonMw is gefinancierd. ZonMw, in welke organisatie tevens het domein “MW” van NWO operationeel is ingebed, is sinds 2020 ook aangesloten bij het LOWI.

Achtereenvolgens komen in dit jaarverslag aan de orde een korte schets van de regeling en invulling van de functies (2), de rollen en de procedure bij het Meldpunt (3), de in 2021 door het Meldpunt afgehandelde klachten (4) en de conclusie en aanbevelingen (5).

2. Regeling en invulling functies

2.1 Regeling

Tot 1 juni 2019 gold de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit NWO- Subsidieverlening uit 2013. Deze regeling is, ter implementatie van de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit die sinds 1 oktober 2018 van kracht is, op genoemde datum vervangen door de nieuwe Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit NWO, hierna: Klachtenregeling. Een wezenlijk verschil tussen beide regelingen is, dat de nieuwe Klachtenregeling van NWO nadrukkelijk als vangnet is opgezet. Het primaat van klachtafhandeling ligt bij de integriteitscommissie van de betrokken instelling. Alleen als klager daar niet terecht kan én sprake is van een financieringsrelatie met NWO of ZonMw, neemt het meldpunt van NWO zelf klachten in behandeling. Naar verwachting zal dat tot gevolg hebben dat het aantal klachten dat NWO behandelt, onder de huidige regeling zeer beperkt zal zijn.

2.2 invulling functies

Op 30 oktober 2019 heeft de raad van bestuur van NWO mevrouw mr. P. Willemsen benoemd tot nieuwe vertrouwenspersoon. Op 29 januari 2020 is ook de heer prof.dr.ir. A.W.M. Meijers door de raad van bestuur tot vertrouwenspersoon benoemd.

In 2019 heeft NWO een permanente commissie wetenschappelijke integriteit ingesteld, als bedoeld in art. 5 lid 1 van de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit NWO. Als leden van deze permanente commissie zijn aanvankelijk benoemd de heer prof. dr. E. van de Vliert, de heer prof. dr. R.B. Andeweg en de heer prof. dr. Y.P. Kamminga. De heer Kamminga heeft medio 2021 zijn functie neergelegd. Hem is per 1 oktober 2021 door de raad van bestuur decharge verleend. Ter invulling van de vacante positie in de permanente commissie, heeft de raad van bestuur op 17 november 2021 mevrouw prof. mr. H.D.C. Roscam Abbing benoemd als lid van de permanente commissie.

Naast de permanente commissie, heeft NWO in 2021 ook een ad hoc commissie wetenschappelijke integriteit ingesteld. Deze ad hoc commissie behandelt één klacht, daterend uit 2019. In dat jaar is de betreffende klacht reeds door het Meldpunt WI afgehandeld, maar als gevolg van een interventie door het Ministerie van OCW is NWO genoodzaakt gebleken de klacht opnieuw te (doen) behandelen, door een afzonderlijke commissie, die daartoe een ad hoc klachtregeling toepast.

De ad hoc commissie is door de raad van bestuur van NWO op 22 september 2021 ingesteld. Tot leden zijn benoemd mevrouw dr. E.M. Bunnik, mevrouw prof. mr. dr. B.C.A. Toebes en de heer prof. dr. J.J. Heimans.

De ad hoc commissie behandelt de klacht waarvoor zij is ingesteld, conform de “Ad Hoc Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit NWO tevens geldend voor ZonMw”. Deze commissie zal worden ontbonden na afhandeling van de betreffende klacht.

3. Rollen en procedure Meldpunt wetenschappelijke integriteit NWO

3.1a De vertrouwenspersoon

Hoewel de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit deze rol niet benoemt, maakt NWO bewust gebruik van vertrouwenspersonen, als eerstelijns aanspreekpunt. De vertrouwenspersonen fungeren als laagdrempelig aanspreekpunt en bemiddelaar voor vragen en klachten over wetenschappelijke integriteit. De vertrouwenspersonen informeren beklagde over de klacht en zullen in eerste instantie trachten die klacht in onderling overleg met betrokkenen op te lossen, zonder tussenkomst van de permanente commissie wetenschappelijke integriteit.

3.1b De permanente commissie wetenschappelijke Integriteit

Als bemiddeling door de vertrouwenspersonen niet mogelijk is, of niet tot een oplossing leidt, zal de klacht worden voorgelegd aan de permanente commissie wetenschappelijke integriteit. De commissie biedt partijen de gelegenheid om te worden gehoord, vraagt inzage in alle documenten die zij relevant acht en adviseert vervolgens de raad van bestuur omtrent de klacht en – bij gegrondbevinding - de kwalificaties die daaraan conform de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit moeten worden toegekend.

3.1c Het secretariaat

Het secretariaat van het Meldpunt wordt verzorgd door één of meer juristen van de afdeling Juridische Zaken van NWO. De werkzaamheden van het secretariaat bestaan uit het procedureel en inhoudelijk ondersteunen van de vertrouwenspersonen en de commissie. Deze ondersteuning omvat onder meer het beheer van het e-mailaccount van het meldpunt, het registreren van klachten, het doorgeleiden van klachten naar de vertrouwenspersonen, het coördineren van de klachtafhandeling in overleg met de vertrouwenspersonen, het inplannen en faciliteren van besprekingen, het namens vertrouwenspersonen en commissie corresponderen met klagers en beklagden over de afhandeling van hun klacht en het archiveren van de klachtdossiers.

Het secretariaat van het Meldpunt fungeert tevens als aanspreekpunt voor algemene vragen van medewerkers van NWO en derden, omtrent integriteitsklachten. Het heeft echter géén adviesfunctie.

Het secretariaat voert haar taken uit, werkt in afstemming met en op aanwijzing van de portefeuillehouder Bedrijfsvoering en Financiën van de raad van bestuur.

3.2 Procedure

Na ontvangst van een klacht wordt door het secretariaat van het Meldpunt WI beoordeeld of de klacht in behandeling kan worden genomen (art. 7 Klachtenregeling). Daarbij wordt gekeken of de klacht aan de formele

vereisten voldoet, of er een relatie is met NWO-financiering en of de klacht aan het oordeel van een commissie wetenschappelijke integriteit van een andere instelling kan worden onderworpen.

In geval een klacht in behandeling wordt genomen, informeren de vertrouwenspersonen beklagde(n) over de inhoud van de klacht en stellen hem/haar in de gelegenheid hierop (schriftelijk) te reageren. Indien zij daartoe mogelijkheid en noodzaak zien, proberen de vertrouwenspersonen te bemiddelen tussen klager en beklagde. Als bemiddeling niet de juiste weg is, of als de bemiddeling niet het gewenste resultaat oplevert, adviseren de vertrouwenspersonen de raad van bestuur, om de klacht verder te laten onderzoeken door de commissie wetenschappelijke integriteit van NWO (art. 8 Klachtenregeling).

De commissie wetenschappelijke integriteit stelt betrokkenen in de gelegenheid te worden gehoord, vraagt inzage in alle stukken die zij relevant acht voor haar oordeelsvorming en brengt advies uit omtrent de klacht. Het advies van de commissie wetenschappelijke integriteit wordt voorgelegd aan de raad van bestuur en, ter kennisgeving, aan de vertrouwenspersonen (art. 9 Klachtenregeling). De raad van bestuur stelt vervolgens een zogenaamd "aanvankelijk oordeel" vast over de klacht en over eventuele sancties (voor het deel dat NWO aangaat). Klager en beklagde(n) worden in kennis gesteld van dit aanvankelijk oordeel en kunnen desgewenst binnen zes weken het Landelijk Orgaan voor Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) verzoeken hierover advies uit te brengen (art. 10 Klachtenregeling). In dat geval stelt de raad van bestuur zijn definitieve oordeel vast na kennisneming van dit advies. Indien geen advies aan LOWI wordt gevraagd, wordt het aanvankelijk oordeel omgezet in een definitief oordeel.

3.3 Evaluatie

In beginsel vindt jaarlijks een evaluatie-overleg plaats tussen de portefeuillehouder bedrijfsvoering en financiën (PBF), de vertrouwenspersonen, de commissie WI en de betrokken jurist(en) van de afdeling Juridische Zaken. Over het kalenderjaar 2021 heeft deze evaluatie niet plaatsgevonden, omdat in dat jaar slechts sprake was van één nieuwe klacht, die nog niet volledig is afgehandeld.

4. De klachten

4.1 Klacht permanente commissie

In 2021 werd één nieuwe klacht bij het Meldpunt ingediend.

Deze had betrekking op mogelijke plagiaat in relatie tot onderzoek dat door NWO gefinancierd was als Vidi-project. Omdat ten aanzien van het vermeende plagiaat vanuit NWO geen sprake was van een subsidierelatie met de betrokken instelling (de UvA), maar slechts met het Stedelijk Museum Amsterdam, kon klager niet terecht bij de commissie wetenschappelijke integriteit van een betrokken instelling en heeft NWO besloten, de klacht in behandeling te nemen.

Die klachtbehandeling is per datum van dit verslag nog niet afgerond. Nadat de vertrouwenspersoon had geconstateerd dat een oplossing via bemiddeling niet tot de mogelijkheden behoort, heeft de raad van bestuur de permanente commissie WI verzocht de klacht verder te onderzoeken.

4.2 Klacht ad hoc commissie

In 2019 is een klacht ingediend omtrent een publicatie, voortkomend uit vermeend (mede) door ZonMw gefinancierd onderzoek. Volgens klager was sprake van datamanipulatie in relatie tot onderzoek dat deels door ZonMw gefinancierd was. Een vergelijkbare klacht met betrekking tot dat onderzoek had klager eerder al ingediend bij de UvA en daarna aan LOWI voorgelegd. In beide gevallen was de conclusie dat de klacht ongegrond was. ZonMw heeft in 2019 onderzocht of daadwerkelijk sprake was van enige relatie met door ZonMw (mede) gefinancierd onderzoek en heeft geconstateerd dat dat niet het geval is. Op 6 juni 2019 heeft het bestuur van ZonMw de klacht bij wijze van aanvankelijk oordeel om die reden niet ontvankelijk verklaard.

Een door klager verzochte second opinion van de stichting LOWI (Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit) kon niet tot een ander oordeel leiden, omdat ZonMw destijds niet bij het LOWI aangesloten was. Een aanbod zijdens NWO/ZonMw om dit in overleg met LOWI te herstellen, om klager zodoende alsnog in de gelegenheid te stellen een second opinion aan te vragen bij het LOWI, heeft klager niet aanvaard. ZonMw is als uitvloeisel van deze kwestie niettemin in 2020 alsnog aangesloten bij LOWI.

Klager heeft zich begin 2021 rechtstreeks en schriftelijk tot OCW gewend met zijn klacht. Naar aanleiding daarvan heeft OCW bij NWO aangedrongen op overleg en de suggestie van hernieuwde klachtbehandeling gedaan. NWO heeft gemotiveerd te kennen gegeven, daar geen aanleiding voor te zien, maar in juli 2021 heeft het ministerie van OCW eenzijdig een interventie gepleegd. OCW heeft klager eenzijdig een brief gestuurd, waarin OCW stelt dat zij met NWO afspraken zou hebben gemaakt over hernieuwde behandeling van de klacht én over aanpassing van de klachtenregeling van NWO. Dat was naar de mening van NWO niet juist, maar door de brief, waarin onvoorwaardelijke toezeggingen worden gedaan, werd NWO voor een voldongen feit geplaatst.

Als gevolg van deze interventie van OCW, heeft het Meldpunt Wetenschappelijke Integriteit van NWO de klacht van klager noodgedwongen opnieuw in behandeling genomen. Daartoe is een ad hoc commissie wetenschappelijke integriteit ingesteld, die zelfstandig de klacht zal beoordelen en daarover een nieuw advies zal uitbrengen aan het bestuur van ZonMw. Het bestuur van ZonMw zal uiteindelijk een nieuw besluit over deze klacht dienen te nemen.

Als uitvloeisel van de rechtstreekse correspondentie van het ministerie van OCW met klager heeft NWO ook een ad hoc klachtenregeling vastgesteld, die invulling geeft aan de toezeggingen die door OCW aan klager zijn gedaan. Daarin wordt afgeweken van de bestaande, generieke klachtenregeling WI van NWO. De afwijking bestaat er met name in dat de klacht op voorhand ontvankelijk wordt geacht en inhoudelijk wordt behandeld.

Op 1 oktober 2021 heeft de raad van bestuur van NWO de ad hoc commissie verzocht, de klacht te onderzoeken. Dat onderzoek is per datum schrijven dezes gaande.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Het aantal ingediende klachten was gering. In beide gevallen is de klacht thans in behandeling. Conclusies zijn op dit moment niet te trekken.

5.2 Aanbevelingen

Er zijn geen onbehandelde aanbevelingen uit 2020. De klachtbehandeling in 2021 geeft op dit moment geen aanleiding voor het doen van aanbevelingen.

Dit jaarverslag is opgesteld door het Meldpunt WI van NWO en vastgesteld door de raad van bestuur, op 26 januari 2022.